

— C —

za 02 oktober 2021
20.00 Concertzaal

BRUSSELS PHILHARMONIC

Schubert, Elgar & Berg

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Brussels Philharmonic (BE) werd in 1935 opgericht als studio-ensemble onder de vleugels van de openbare omroep en staat bekend als een modern en flexibel orkest. Het richt zich vooral op 20e-eeuwse muziek, maar draagt ook het romantische repertoire, de hedendaagse muziek en filmmuziek een warm hart toe. Op internationaal vlak heeft Brussels Philharmonic een eigen plaats veroverd, met vaste afspraken in de grote Europese hoofdsteden, maar ook daarbuiten, in de VS en Japan. Dankzij samenwerkingen met diverse gastdirigenten ontwikkelt het orkest voortdurend nieuwe manieren van concineren en kunnen andere muziekgenres en kunst disciplines verkend worden. De uiteenlopende cd-reeksen van Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto Bru Zane, Klara, Film Fest Gent, Brussels Philharmonic Recordings) krijgen internationale bijval en zijn onderscheiden met vele prijzen, waaronder een ECHO Klassik, Ceciliaprijs, Choc de Classica de l'année en Diapason d'Or de l'année. Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

Kazushi Ono's (JP) muzikale invloed en visie overspannen en verbinden continenten en culturen: zo is hij muziekdirecteur van zowel het Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra als het Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, en artistiek directeur van het New National Theatre Tokyo. Ono is gepassioneerd door nieuwe muziek en heeft vele wereldcreaties verzorgd, zoals Mark-Anthony Turnage's *Hibiki*. Hij maakt internationaal furore door zijn optredens met orkesten als het London Symphony Orchestra, het BBC Symphony Orchestra, het London Philharmonic Orchestra, het Orchestre de Paris, het Orchestre de la Suisse Romande

en het Houston Symphony Orchestra. Voor zijn aanstelling als chef-dirigent van de Opéra National de Lyon (2008-2017), was hij muziekdirecteur van De Munt (2002-2008). In 2017 werd hij door de Franse minister van cultuur Françoise Nyssen benoemd tot 'Officier de l'ordre des Arts et des Lettres' en in 2015 ontving hij de prestigieuze Asahi-prijs voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling en vooruitgang van de Japanse samenleving.

Veronika Eberle (DE) begon op zesjarige leeftijd met vioolspelen en volgde later lessen bij docenten als Olga Voitova, Christoph Poppen en Ana Chumachenko. De violiste ontving een beurs van de Borletti-Buitoni Trust, was 'Junge Wilde' van het Konzerthaus Dortmund (2010-2012) en BBC New Generation Artist (2011-2013). Op haar zestiende speelde Veronika Eberle bij de Berliner Philharmoniker onder leiding van Simon Rattle het *Vioolconcert* van Beethoven in Salzburg. Sindsdien soleerde ze bij veel beroemde gezelschappen, waaronder het London Symphony Orchestra, het Gewandhausorchester Leipzig, de New York Philharmonic en het Koninklijk Concertgebouworkest. Als kamermusicus deelt ze het podium met collega's als Renaud Capuçon, Shai Wosner en Lars Vogt. Veronika Eberle bespeelt de 'Dragonetti'-Stradivarius uit 1700.

Uitvoerders en programma

19.15 inleiding door Mark Delaere

—

Brussels Philharmonic: orkest
Kazushi Ono: dirigent
Veronika Eberle: viool

—

Franz Schubert (1797-1828)

Die Zauberharfe: Ouverture, D644
'Rosamunde' (1820)

Alban Berg (1885-1935)

Vioolconcerto 'Dem Andenken eines Engels' (1935)

- Andante - Allegretto
- Allegro - Adagio

Edgar Elgar (1857-1934)

Enigma Variations, opus 36 (1899)

Enigma: Andante

Var. I. 'C.A.E.' L'istesso tempo

Var. II. 'H.D.S.-P.' Allegro

Var. III. 'R.B.T.' Moderato

Var. IV. 'W.M.B.' Allegro di molto

Var. V. 'R.P.A.' Moderato

Var. VI. 'Ysobel' Andantino

Var. VII. 'Troyte' Presto

Var. VIII. 'W.N.' Allegretto

Var. IX. 'Nimrod' Moderato

Var. X. 'Dorabella - Intermezzo' Allegretto

Var. XI. 'G.R.S.' Allegro di molto

Var. XII. 'B.G.N.' Andante

Var. XIII. '*** - Romanza' Moderato

Var. XIV. 'E.D.U.' Finale

Jouw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

ORKESTRAAL

Het enigma muziek

Door zijn orkestvariaties op een eigen thema de bijnaam *Enigma Variations* te geven, verdient Edgar Elgar de prijs voor de beste titelkeuze uit de hele muziekgeschiedenis. De betekenis van muziek blijft immers altijd een raadsel. Een dichter of romanschrijver voegt daarentegen woorden samen die concreet naar de werkelijkheid verwijzen. Ook de schilder van (zelf-) portretten of figuratieve landschappen legt een rechtstreeks verband tussen beeld en wat afgebeeld is. In muziek zijn dergelijke rechtstreekse verbanden hoogst uitzonderlijk. Een marsritme of een dalende kleine terts gespeeld door een klarinet roepen misschien een oorlogstaferaal of een koekoek op, maar in principe betekenen tonen *niets*. Hoe komt het dat wij desondanks tot in het diepste van onze ziel geraakt worden door een symfonie of strijkkwartet? Er is geen antwoord op die vraag, en misschien maar goed ook. Zo blijft muziek voor altijd raadselachtig, een enigma dat ons steeds weer verbaast.

De *Enigma Variations* van Edgar Elgar

De *Orkestvariaties*, opus 36 van Elgar (1899) bevatten veertien variaties voor orkest op een thema van eigen vinding. Boven elke variatie prijken de initialen of de bijnaam van een verwant of vriend van de componist. Elgar schrijft hierover: 'Elke variatie schetst een vriend van de componist. De schetsen zijn echter geenszins 'portretten'. Wel bevat elke variatie iets karakteristieks over die persoon of geeft ze een incident weer dat enkel aan de twee betrokkenen bekend is. De compositie vertrekt daarvan, maar ze kan zeker beluisterd worden als een 'stuk muziek' zonder buitenmuzikale verwijzingen' (Edgar Elgar, programmatekst uit 1911). Elgar bevestigt hiermee dat het vertrekpunt van de componist en de

- Elgars *Enigma Variations* bevatten veertien variaties die elk een vriend van de componist schetsen.
- Alban Berg droeg zijn *Vioolconcerto* op aan zijn dochter die aan polio overleed.

luisterervaring twee verschillende dingen kunnen zijn. Voor de luisteraar bestaat een 'stuk muziek' uit een opeenvolging van expressieve gebaren die enkel naar zichzelf verwijzen, en niet naar iets of iemand buiten die muzikale werkelijkheid. Wij ervaren deze muziek als energiek, schokkend, diepzinnig, luchtig, contemplatief of boren tijdens de beluistering nog zoveel andere gevoelsregisters aan. De intensiteit van deze emotionele ervaringen maakt het begrijpen van een concrete betekenis overbodig. Het enigma zou hier ook specifiek staan voor het thema waarop de variaties gebaseerd zijn. Meer bepaald zou er nog een andere melodie aan de basis liggen van alle variaties, zonder dat die andere melodie ooit tot klinken gebracht wordt. De wildste speculaties doken al vlug op, en zijn nog altijd niet verstomd: de onhoorbare melodie zou een volks- of kinderliedje zijn, de Engelse nationale hymne, een thema van Bach, Mozart, Beethoven, Brahms of nog van ontelbare andere componisten. Al bij al blijft dit hoogst raadselachtig. Als Elgar dit raadsel nooit heeft willen oplossen, dan moest hij wel overtuigd zijn dat dit 'stuk muziek' ook zonder zijn volle uitwerking zou hebben.

'Muziek blijft voor altijd raadselachtig, een enigma dat ons steeds weer verbaast.'

Het *Vioolconcerto* van Alban Berg

Toen de dochter van Walter Gropius en Alma Mahler op achttienjarige leeftijd overleed aan polio, besloot Alban Berg zijn net begonnen *Vioolconcerto* (1935) op te dragen 'ter nagedachtenis van deze engel'. Hij verwerkte ook twee citaten in zijn concerto. Een luchtig Karinthisch volksdansje staat misschien voor de kinderlijke onschuld, het Bach-koraal *Es ist genug* voor de troost die Berg de ouders – die ook zijn vrienden waren – wilde bieden. Voor wie getroffen is door dergelijk onnoemelijk leed kunnen deze referenties inderdaad tastbaar zijn. Voor de hedendaagse luisteraar zijn dergelijke buitenmuzikale verwijzingen betekenisloos. Wat ons nog wel diep raakt, is de algemene expressieve sfeer van droefheid, verlies en loutering die uit dit werk straalt. Dat staat enigszins haaks op de genreconventies van het concerto. In plaats van virtuoos vertoon horen we van begin tot einde diep doorvoelde melodieën. Vooral het slot is onvergetelijk. Hier vervluchtigt alle klank in het hoogste register van de viool.

Welke ouverture voor *Rosamunde*?

Het concert van vanavond begint met de *Overture tot Rosamunde* (1823) van Franz Schubert. Wie weinig voeling heeft met muziek en krampachtig op zoek gaat naar een concrete betekenis, vindt hier misschien

zijn of haar gelijk. Is de *Rosamunde*-muziek immers geen toneelmuziek, en levert het drama dan niet de 'inhoud' van deze ouverture? Driewerf helaas, Schubert hergebruikte de ouverture van een ander *Singspiel* (*Alfonso und Estrella*, 1822) voor de première van *Rosamunde*. En toch is het niet deze versie (D797) die we vanavond horen. Na Schuberts dood werd de ouverture van *Die Zauberharfe* (1820) nog gepubliceerd als 'Rosamunde' muziek. Het orkest voert vanavond deze ouverture uit (D644), die dus helemaal niets meer te maken heeft met het drama of de toneelmuziek van *Rosamunde*. Als componist en uitgever naar believen switchen tussen verschillende theaterwerken, is het weinig verstandig concrete betekenissen af te leiden uit deze ouvertures. Wat ons vandaag wel nog blijft fascineren zijn de melodische rijkdom en fijnzinnige orkestratie van deze ouverture.

Bijna honderd jaar later zou Edgar Elgar dit treffend formuleren: een 'stuk muziek' kan zeker beluisterd en gesmaakt worden zonder buitenmuzikale verwijzingen. Na dit concert zullen we niet kunnen navertellen 'waarover deze muziek ging'. Hier zijn diepmenselijke gevoelens in het spel die zich niet in woorden laten vatten.

— Mark Delaere

Expo Yaqine Hamzaoui

Yaqine Hamzaoui is een Brusselse fotograaf en videograaf. Speciaal voor seizoensthema 21-22 rond tijd en herinnering bezette ze samen met een groepje bevriende artiesten – muzikanten, dansers, een dj, een beeldend kunstenaar, een auteur ... – 24 uur lang het Concertgebouw. Het resultaat van dat avontuur kan je bewonderen op de muren van het Concertgebouw voor of na een voorstelling of tijdens Concertgebouw Circuit.

Ontdek onze seizoenskunstenaar op concertgebouw.be/seizoenskunstenaar

© Peter De Bruyne

TOPSTUKWEEKEN

Vijf meesterwerken die je eens in je leven live moet zien
Met onder meer nog Brussels Philharmonic tijdens deze topstukweken:

ZO 07 – ZA 13 NOV 2021

DRUMMING
Steve Reich

DO 25 – ZO 28 NOV 2021

SYMPHONIE FANTASTIQUE
Hector Berlioz

Meer info op topstukweken.be

In samenwerking met

samen Investeren
in welvaart
en welzijn

Brussels Philharmonic

concertmeester

Otto Derolez

eerste viool

Bart Lemmens
Sylvie Bagara
Olivia Bergeot
Eva Bobrowska
Annelies Broeckhoven
Stefan Claeys
Cristina Constantinescu
Veerle Houbraken
Fasli Kembari
Justine Rigutto
Elizaveta Rybentseva
Anton Skakun
Alissa Vaitsner
Gillis Veldeman

tweede viool

Mari Hagiwara
Samuel Nemtanu
Vania Batchvarova
Véronique Burstin
Aline Janeczek
Eléonore Malaboeuf
Sayoko Mundy
Naoko Ogura
Eline Pauwels
Julien Poli
Frederic Preusser
Veerle Van Roosbroeck

altviool

Mihai Cocea
Griet François
Philippe Allard
Marina Barskaya
Phung Ha
Hélène Koerver
Agnieszka Kosakowska
Barbara Peynsaert
Stephan Uelpenich

Patricia Van Reusel

cello

Kristaps Bergs
Karel Steylaerts
Kirsten Andersen
Barbara Gerarts
Julius Himmler
Sophie Jomard
Emmanuel Tondus
Elke Wynants

contrabas

Jan Buysschaert
Elias Bartholomeus
Ben Faes
Thomas Fiorini
Daniele Giampaolo
Simon Luce

fluit

Lieve Schuermans
Jill Jeschek

hobo

Joost Gils
Maarten Wijnen
Lode Cartrysse

klarinet

Maura Marinucci
Anne Boeykens
Danny Corstjens
Midori Mori

saxofoon

Asagi Ito

fagot

Marceau Lefèvre
Alexander Kuksa
Jonas Coomans

hoorn

Hans van der Zanden
Mieke Ailliet
Claudia Rigoni
Luc Van den Hove

trompet

Steven Bossuyt
Rik Ghesquière
Luc Sirjacques

trombone

David Rey
Wim Bex
Søren Brassart

tuba

Jean Xhonneux

pauken

Gert François

percussie

Gert D'haese
Titus Franken
Stijn Schoofs

harp

Eline Groslot

orgel

Jan Moeyaert

In de kijker

ZONDAG

10 OKT 2021

16.00 Concertzaal

© Jesse Willems

Antwerp Symphony Orchestra

Beethoven & Bruckner

Philippe Herrewége gidst ons door de monumentale klanklandschappen uit Bruckners *Tweede symfonie* die weleens als onspeelbaar werd bestempeld. In Beethovens meest poëtische pianoconcerto reikt Herrewége de hand aan de Schotse pianist Steven Osborne, een ongeveinsde dichter aan het klavier.

ZONDAG

17 OKT 2021

15.00 Concertzaal

© John Kentish

Stuttgarter Kammerorchester

Piazzolla & Boccherini

Met elementen uit de klassieke muziek, de Argentijnse volksmuziek en de jazz bevrijdde Astor Piazzolla de traditionele tango uit zijn strakke keurslijf en werd hij met zijn 'tango nuevo' een wereldster. Accordeoniste Ksenija Sidorova en gitarist Miloš Karadaglić leggen ook de emotionele kant bloot.

Laat weten wat je van de voorstelling vond op

f ConcertgebouwBrugge

@concertgebouwbr

info & tickets +32 (0)78 15 20 20 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

De Standaard

Knack

fluxys